

BRACHIGRAFIJA LIETUVOS LOTYNICOJE: ABREVIATŪRŲ SLINKTYS IŠ LOTYNIŠKOSIOS Į LENKŲ IR LIETUVIŲ RAŠTĮJĄ

Lūžys Sigitas

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Dar Antikoje susiformavusi trumpinimų ir greitraščio tradicija apogėjų pasiekė Karolingų laikais. Pati tokio rašymo forma buvo nulemta praktinių sumetimų, susijusių su rašymo medžiagos taupymu, perrašinėjimo sparta, konkrečių profesinių grupių (pvz., juristų) poreikiais. Prisidėjo ir krikščionių religija – tokių žodžių, kaip Dievas, Jėzus, Kristus, viešpats ir kt. (*nomina sacra*) visuotinio trumpinimo tradicija, besirėmusi senąja žydų nuostata netarti Dievo vardo be reikalo. Be *nomina sacra* brachigrafijai būdinga raidžių praleidimas, suspensija, kontrakcija, sutrumpinimai, vadinamieji tirono ženklai (greitraščio ženklai, priskiriami Cicerono sekretoriui Markui Tulijui Tironui (la.pr.Kr.)) ir kt.

Viduramžiškoji brachigrafijos sistema ir jos praktinis taikymas buvo skirtas iš esmės išimtinai lotynų kalbai. Besiformuojančios nacionalinės raštijos ją perėmė tik iš dalies. Tai rodo ir LDK teritorijoje sukurtas senesnė rašto tradiciją turinčios lenkų kalbos ir vėliau pradėjęs formuotis lietuviškosios raštijos rankraštinis palikimas. Praktiškai abiems šioms nacionalinėms kalboms būdinga tai, kad nepasitaiko suspensijos ir kontrakcijos abreviatūrų. Senajai lenkiškajai bei lietuviškajai greitraščio tradicijai LDK būdingas lotyniškųjų leksemų perkėlimas į nacionalinę raštiją, skolinių-naujadarų kūrimas ir vartojimas.